

Dijkversterking en ruimtelijke ontwikkelingen slim combineren: het kán!

Samenvatting van de Perspectievennota
Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

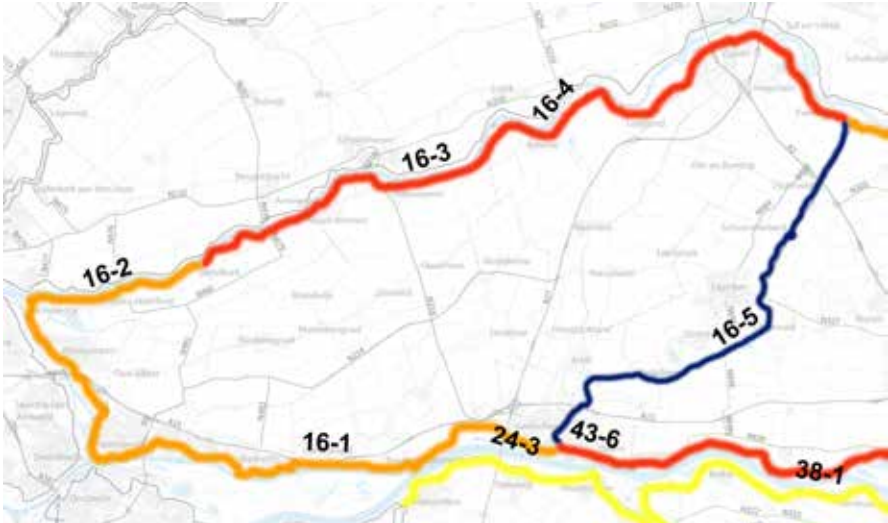

De Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (A5H) is een prachtig en veelzijdig gebied. Maar het is tegelijkertijd een stukje Nederland dat kwetsbaar is voor overstromingen, het werk aan de dijken is hier nooit klaar. Uiterlijk 2050 moeten de dijken aan nieuwe, strengere veiligheidsnormen voldoen. Als we deze dijkversterkingen als regio slim willen combineren met ruimtelijke ontwikkelingen, dan moeten gemeenten en waterschap vroeg beginnen om hun plannen op elkaar af te stemmen. In de Perspectievennota A5H staat hoe de Gebiedsraad A5H¹ hier de afgelopen periode een praktische benadering voor heeft ontwikkeld. Ook leest u hoe de regio samenwerkt om de dijkversterkingen met respect voor de omgeving uit te voeren.

De Perspectievennota biedt gemeenten en waterschappen handvatten om zich op tijd voor te bereiden op de dijkversterkingen en de wisselwerking met de omgeving. Een dijkversterking is namelijk slim te combineren met ruimtelijke ontwikkelingen, zoals het aanpassen van wegen, woningbouwprojecten of de aanleg van recreatie- en natuurgebieden. Het benutten van deze zogenaamde meekoppelkansen geeft veel voordelen voor de bewoners en bedrijven in de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Minder overlast, efficiënte inzet van gemeenschapsgeld en een beter ingericht gebied.

---

1 De Gebiedsraad A5H bestaat uit vertegenwoordigers van de provincie Zuid-Holland, de gemeenten in het gebied en het Waterschap Rivierenland.

Figuur 1 - Normtrajecten Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (dijkkring 16).

Globale planning komende dijkversterkingen

De dijken die de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden beschermen bestaan uit vijf delen: zogenaamde normtrajecten (zie figuur 1). Waterschap Rivierenland, die verantwoordelijk is voor de kwaliteit en het onderhouden van de dijken in dit gebied, heeft inmiddels een globale planning opgesteld voor de dijkversterkingen.

- Voor de **Lekdijken**, van Streefkerk tot Fort Everdingen (normtrajecten 16.3 en 16.4) loopt nu een verkenning. Het waterschap streeft ernaar om in najaar 2018 een compleet beeld te hebben van de kwaliteit van de dijk. Afhankelijk van de uitkomsten kan dat leiden tot (gedeeltelijke) versterkingen tussen 2020-2022.
- De **dijken langs Merwede/Noord** (normtrajecten 16.1 en 16.2) worden in de periode 2019-2021 beoordeeld. Als ze niet voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen, dan leidt dat mogelijk tot versterking in de periode 2025-2035.
- De **dijken langs de Linge en de Diefdijk** (normtraject 16.5) worden tussen 2019-2022 beoordeeld op de nieuwe normen. De periode van mogelijke versterking is nog niet bekend.

Wat speelt er rondom ruimtelijke ontwikkelingen?

De Gebiedsraad heeft naar de ruimtelijke vraagstukken gekeken, variërend van verkeer, de kwaliteit van de dijken en oevers, andere ruimtelijke plannen en evacuatiemogelijkheden.

[Verkeer op de dijken: alternatieve routes bieden](#)

De regio ervaart veel verkeersproblemen op de dijken. De smalle wegen zijn niet berekend op het drukke verkeer en de woningen staan dicht op de dijk, wat ten koste gaat van de leefbaarheid. De dijkversterkingen bieden kansen om deze problemen deels te lossen. Hier is nog veel vervolgonderzoek voor nodig. Eén van de opties kan zijn om de dijk meer geschikt te maken voor bestemmings- en recreatief verkeer. Dat kan door alternatieve routes te bieden en door de dijk anders in te richten.

[Kwaliteit dijken en oevers: de mooie plekken behouden en versterken](#)

Hoe kunnen we bij een dijkversterking of ruimtelijke ontwikkeling de mooie, karakteristieke plekken van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden behouden of versterken? Om hier goed mee om te kunnen gaan, is de Handreiking kwaliteit dijken en oevers gemaakt. De handreiking beschrijft onder andere

de onderscheidende kenmerken van de dijk- en oeverzones en geeft inspiratie om deze kenmerken te behouden of versterken. Voorbeelden zijn flexibele woningen die kunnen 'meegroeien' met aanpassingen aan dijken, vrijliggende fietspaden of innovatieve dijkversterkingen.

Betrokkenheid bedrijfsleven via Innovatietafels

De Alblasserwaard-Vijfheerenlanden heeft de wereldtop van innovatieve, maritieme bedrijven op haar grondgebied. Deze bedrijven kunnen helpen om slimme oplossingen te bedenken of uit te voeren. Met een groep ondernemers uit de regio is hier een aantal keren over gebrainstormd aan zogenaamde Innovatietafels. De gesprekken gingen vooral over de mogelijkheden die ondernemers vanuit hun eigen bedrijf zien voor vernieuwingen. Ook zijn de gesprekken benut om bedrijven te informeren over de impact van mogelijke overstromingen. Hierdoor zijn ondernemers bewuster geworden van het belang om ze te voorkomen.

Ruimtelijke plannen: een actueel overzicht

Gemeenten, waterschap en andere partijen hebben veel verschillende ruimtelijke plannen en wensen. Denk hierbij aan de ontwikkeling van bedrijventerreinen, natuurgebieden, woningbouwprojecten of wegaanpassingen. Als deze een relatie hebben met de dijkversterking noemen we ze meekoppelkansen. Provincie, gemeenten en waterschap inventariseren jaarlijks alle mogelijke meekoppelkansen in het gebied, zodat een actueel en gebundeld overzicht ontstaat.

Evacuatiemogelijkheden verbeteren

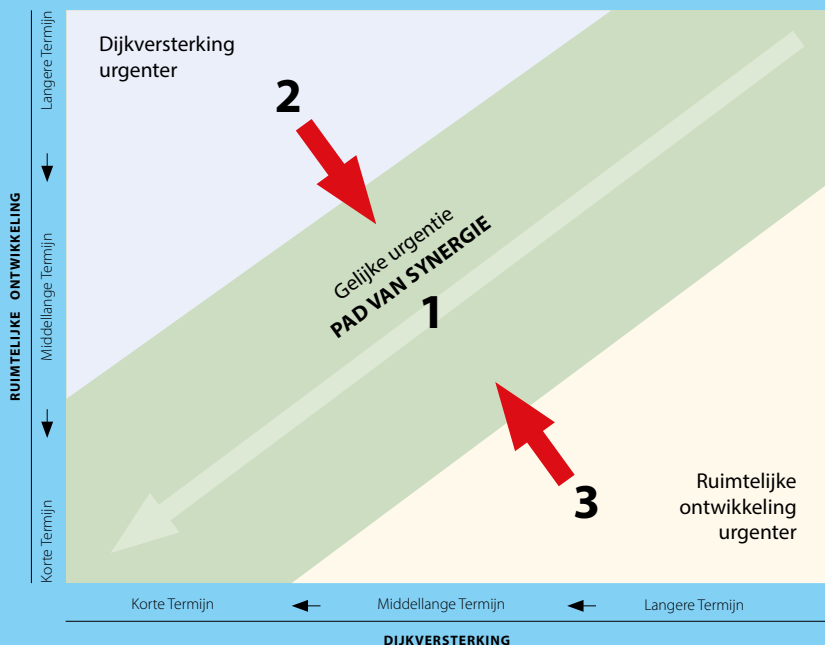
Dijkversterking is in dit gebied het beste alternatief, zo blijkt uit verkennend onderzoek. Het alternatief bij hoogwater is aangepast bouwen of evacuatie. Uit het onderzoek blijkt dat meer kennis nodig is over evacuatie. Er is globaal gekeken naar de verbetermogelijkheden, mocht een evacuatie nodig zijn. Daaruit blijkt dat er voor de Alblasserwaard vooral kansen liggen in het verbeteren van de verkeersdoorstroming (en daarmee de evacuatie). Ook kan worden gedacht aan vluchtplekken, de hooggelegen Vijfheerenlanden en buitendijkse terreinen in het hele gebied.

Verbinding van dijkversterking en ruimtelijke ontwikkelingen: meekoppelkansen

Provincie, gemeente en waterschap hebben een praktische werkwijze gevonden om de meekoppelkansen te combineren met de plannings van de dijkversterkingen: de routekaart naar verbinding (*zie kader*).

Routekaart naar verbinding

Route 1: het pad van synergie

Route 1 is de optimale route: samenwerken vanuit één gezamenlijke invalshoek, namelijk dijkversterking én ruimtelijke ontwikkelingen.

Route 2: dijkversterking loopt voor

In route 2 loopt de planning van de dijkversterking vóór op die van de ruimtelijke ontwikkelingen. Dan is het belangrijk dat het waterschap contact zoekt met de gemeente en dat ze samen kijken of de ruimtelijke ontwikkelingen versneld kunnen worden.

Route 3: Ruimtelijke ontwikkeling of projecten lopen voor

In route 3 loopt de planning van ruimtelijke ontwikkelingen vóór op die van de dijkversterking. Het initiatief ligt hier bij de gemeente. Zij kunnen in overleg met het waterschap bijvoorbeeld besluiten om de ruimtelijke ontwikkelingen te vertragen. Of bekijken of een versnelling in de dijkversterking mogelijk is.

Water en ruimte verbinden: het lukt al!

Met de routekaart zet de Gebiedsraad een volgende stap naar verbinding tussen water en ruimte. Uit onderstaande voorbeelden blijkt dat we die verbindingen nu al leggen.

- In Sliedrecht zoeken gemeente en waterschap samen naar oplossingen om de toekomstige dijkversterking van de Rivierdijk-West zo in te passen, dat het karakter van het gebied niet verandert. Bewoners hebben daarbij hun inbreng in een focusgroep.
- In Alblasserdam speelt op korte termijn de ontwikkeling van het voormalige Mercon Kloos-terrein. De plannen zijn al vergevorderd. Gemeente, projectontwikkelaar en waterschap verkennen of het toch nog mogelijk is om deze ontwikkeling te koppelen aan de dijkversterking, die naar verwachting een aantal jaren later plaatsvindt.
- De gemeente Molenwaard heeft een prijsvraag uitgeschreven voor innovatieve oplossingen voor de entree van het molengebied Kinderdijk, vanaf de Lek via de dijk. Dit Werelderfgoed trekt namelijk steeds meer bezoekers over water. Ook wordt samen met de gemeente Alblasserdam en de provincie aan een toekomstperspectief gewerkt voor het hele gebied Kinderdijk-Alblasserdam.
- Het waterschap heeft in 2017 besloten om de beoordeling van de Merwede- en Noord-dijken te vervroegen om zo beter te kunnen aansluiten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

Hoe nu verder?

Zodra dijkversterkingen of ruimtelijke projecten gaan spelen, kunnen bewoners en bedrijven een eerste initiatief verwachten van het waterschap of de betreffende gemeente. De Gebiedsraad A5H zal ondertussen blijven samenwerken aan goed ingepaste dijkversterkingen, die tegelijkertijd de economie en aantrekkelijkheid van de regio versterken. Met de routekaart ligt er nu ook een praktisch instrument om dat voor elkaar te krijgen. Gemeenten, waterschap en provincie hebben daarbij afgesproken om samen het pad van synergie verder te ontwikkelen. Dat levert namelijk alleen maar voordelen op voor de bewoners en bedrijven in het gebied. Minder overlast, efficiënte inzet van gemeenschapsgeld en een beter ingericht gebied. Zo zorgen we ervoor dat de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden een regio blijft waar mensen ook in de toekomst veilig en prettig kunnen wonen en werken.

Meer informatie: www.A5H.nl

Colofon

Deze publiekssamenvatting van de Perspectievennota Alblasserwaard-Vijfheerenlanden is een uitgave van de Gebiedsraad A5H, bestaande uit vertegenwoordigers van:

- gemeenten Alblisserdam, Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Lingewaal, Molenwaard, Papendrecht, Sliedrecht en Zederik
- Waterschap Rivierenland
- Provincie Zuid-Holland

Oorspronkelijke tekst SWECO, Frans Kwadijk

Redactie Marieke Bos

Figuren Defacto stedenbouw en SWECO

Vormgeving Defacto stedenbouw en Frank van Leeuwen

November 2018

